

El drac i el dragó

Importa de distingir entre el *drac*, animal imaginari i ferest, i el *dragó*, bestiola realment existent, inofensiva i utilíssima. Segons la Gran Enciclopèdia Catalana, el drac és el «prototip del monstre marí primordial». El trobem en la mitologia i la rondalística universals, com a encarnació del mal i revestint formes diverses, normalment la d'una serp gegantina, proveïda de potes i ales i encara, sovint, traient foc per la boca o pels narius. De fet, el drac es confon sovint amb la serpota descomunal, tal com veiem a les *Rondaies mallorquines*, i és ben probable que moltes llegendes protagonitzades per dracs hagin tingut com a remota base real la presència d'un ofidi de grans dimensions.

L'ocasional confusió entre el drac i el dragó consisteix, concretament, a designar amb el nom de *dragó* la bestia imaginària, però no sembla pas que s'esdevingui mai el cas contrari. Aquesta designació induguda —tots els diccionaris distingeixen clarament els significats de *drac* i *dragó*— té lloc especialment entre els qui viuen en medis urbans, on no és impossible però sí que és força rar de veure un dragó. En realitat, la gran desconnexió en què molts viuen amb la ruralia i el medi natural, malgrat les vacances i els caps de setmana, els fa ignorar l'existència dels dragons o confondre'ls amb els sargantanes o els llargardaixos, però com que no ignoren la forma *dragó*, l'apliquen, el castellà ajudant-hi, a l'animal fabulós, que han de conèixer, si més no, a través de la seva profusa iconografia. Efectivament, la forma castellana «dragon» equival a *drac*, i el *dragó* és designat, en castellà, amb el nom «salaman-

quesa». Però cal convenir que aquest ús de la forma *dragó* designant la bestia fabulosa no és pas nou, sinó que deu provenir ja dels segles de la Decadència. Revisant les rondalles de Joan Amades observem que alternen totes dues formes. En canvi, en les d'En Jordi des Recó, al costat de la denominació tradicional, *drac*, trobem habitualment d'altres denominacions populars, com *sa cuca*, *sa serpetota* (ja ens hem referit a la relació entre dracs i serps gegants), *s'animalot*, *s'animal ferest* i fins i tot, curiosament, un nom propi, *en Mirando*.

Tornant al nostre dragó casolà i tangible, cal advertir que aquest nom, *dragó*, tal com s'esdevé amb la majoria dels noms populars de rèptils, amfibis, insectes, etc., no és cap nom específic, sinó que és comú per a les diverses espècies de famílies diferents. Segons la Gran Enciclopèdia n'hi ha una sola espècie als Països Catalans (*Tarentola mauritanica*), animal, com hem dit, del tot inofensiu, malgrat el seu aspecte, i utilíssim perquè, situat prop d'un llum, devora sense contemplacions tots els insectes que s'hi acosten. Això fa que la seva companyia sigui molt apreciada en els sopars estiuencs, prenent la fresca al pati o a la terrassa.

Tant el drac com el dragó tenen una presència en la nostra toponíma: *cova del Drac* (Sant Llorenç del Munt), *coves del Drac* (Mallorca), noms relacionats amb llegendes i justificats per unes formes o aspectes fantàstics, i *sa Dragonera*, de clar valor descriptiu (cf. *sa Conillera*, *Cabrera*, etc.).